

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

PIK LPH Ч. 208. НІО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, вівторок, 23-го жовтня 1945.

No. 208. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 23, 1945.

VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1010 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

НЕ КОШТИ ПРАЦІ, А ВИСОТА ПРОДУКЦІЇ РІШАЮТЬ ПРО ЦІНУ

Серед загального мирового настрою між робітниками щодо повороту до праці після страйкового хаосу, несподівано приходить загроза відновлення страйку автомобільних робітників в Дітроїті, Шікаго та інших осередках автомобільного промислу. Саме відбувається голосування під опікою Краєвої Ради Робітничих Відносин для вирішення, чи автомобільні робітники мають вийти на страйк, чи ні. У 2 великих підприємствах робітники мають переголосувати цього тижня, чи виходити їм на страйк, а в третім буде голосування наступного тижня. Спир про підвищення плати стає зав'язим внаслідок суперечних поглядів в справі підвищення. Предсідник Джеренал Моторс Корпорейшен Чарлз Вилсон твердить, що коли робітникам призначити 5—8 відсотків підвищення і призначити 45—48 годин тижневої праці, це розв'яже спірне питання, бо збільшить продукцію на яких 20 відсотків і не треба буде підвищувати цін за нові авта. Віцепрезидент Юнайтед Отомобил Воркерс Волтер П. Рутер спротивився прилюдно такому поглядові, кажучи, що робітники в автомобільній продукції можуть дістати 30 відсотків підвищення, а ще ціни автомобілів не повинні піти вгору. Це тому, що тепер є удосконалені способи продукції, які прискіплюють виріб нових продуктів і тому кошати праці не вплинуть на висоту ціни нових автомобілів. Саме за таку підвищу робітники в автомобільній індустрії готові вийти на страйк.

ПРАВОСЛАВНІ ЦЕРКВИ НА СПІЛЬНІМ БОГОСЛУЖЕННЮ З СОВЕТСЬКИМ ПІСЛАНЦЕМ

У грецькій православній катедрі при 74 вулиці в Нью-Йорку відбулося в неділю 21 жовтня спільне богослуження 5 православних церковних організацій, а саме: Російської, Грецької, Вірменської, Сербської і Румунської. Все це сталося внаслідок акції архієпископа Олексія, який приїхав сюди з Москви як висланик московського патріарха Олексія, настановленого за згодою Советів, щоб довести до піддання Російської Православної Церкви в Америці московській владі. Архієпископ Олексій вчасі богослуження взивав до „об'єднання і миру“ розданих православних російських груп в Америці і до злуки всіх інших православних церков з „Матірною Церквою“. У процесії в катедрі взяв участь між ін. грецький архієпископ Атенасгас, який представляє царгородського патріарха Венямина, а як гість був прийняв „архієпископ Адам, з Рутенської Церкви в Америці“, як подає звіти газети Нью-Йорк Таймс.

ФУЛБРАЙТ ЗА КОНТРОЛЬ БОМБИ В УНО

Сенатор Вільям Фулбрайт, який був автором резолюції, щоб Злучені Держави почали акцію для створення міжнародної організації для забезпечення миру, вийшов з думкою, щоб контролювати над атомовою бомбою передати Організації Об'єднаних Держав. Це сказав він у промові на зібранні в справі Палестини в готелі Комодор в Нью-Йорку. Він признав, що між суверенними державами нема справдішного права, тому не можна чогось поставити поза правом. Щоб досягнути якое порозуміння, треба зрешчати частини суверенної влади і передати її міжнародному зібранню, якщо хочемо забезпечитися перед знищенням. Знищення Злучених Держав можливе навіть упродовж одної ночі. Колиб скинути бомби на 20 більших осередків в Злучених Державах на підставі добре складеного плану, тоді можна діткнути 40,000,000 населення. Тому, що американці не люблять війни, теж не нападуть на нікого перші, а радше хтось може напасти на них.

В справі Палестини думка Фулбрайта така, щоб віддати мандат над нею Об'єднаним Державам замість Англії, а тоді можна буде довести до згоди між арабами й жидами.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДЛОЖИТЬ ЗАЗИВ В СПРАВІ НАЛАДНАННЯ ПЛАТИ

Президент Труман не буде вснієї проголосити свою формулу для наладнання спору про підвищення плати, як це він планував зробити на початку біжучого тижня. Однак надіються, що намірена конференція між представниками праці і підприємств збереться 5 листопада.

ЗГОРІВ СТУДЕНТСЬКИЙ ДІМ, ЗГІНУЛО ТРОЄ

Два студенти університету Рутгерс і гостя, яка прибула до них згоріли вчасі пожежі студентського дому в Нью-Бронсвіку, Н. Дж. в неділю 21 жовтня, кілька інших осіб попеклися. Поліція догадується, що пожежа повсталала внаслідок незагашеного вогню в гостинній кімнаті.

ЯК НЕ МАЄ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ,

чому не користати з оголошень знаменитих нагод для зарібуку, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі“?

Успішна військова революція у Венесуелі настановила нову владу

Від п'ятниці 19 жовтня йде революція в південно-американській республіці у Венесуелі. Група молодих військових офіцерів, вихованих у Франції і Злучених Державах, скинула з уряду дотеперішнього президента Ісаюса Медіну А. Ангарту впродовж 3 днів і запанувала над столицею Каракас. Число жертв подають ан 300 осіб убитих і ранених. Ребелянти закидали старому уряду, що він непоступовий і недемократичний. На чолі нового тимчасового уряду став Ромульо Бетанкурт, котрий був колишнім комуністом. Для успокоєння чужоземних представників він видав заяву, що дотримає закон про експлуатацію нафти з 1943. р. і всі контракти в справі нафти закладені з чужинними фірмами.

УСПІХ ДОПОМОГОВОЇ ПРАЦІ В УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ В ЕМБРИДЖ

Внаслідок енергійної праці пароха при українсько-католицькій церкві о. Крохмального місцевого комітет в Ембридж зібрав від парохіян цієї церкви \$1,000. При православній українській церкві зібрано \$725 і все те разом вислано до Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Філадельфії, як звіт про кореспонденцію з Ембридж.

ПРЕСВИТЕРІЯНИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЦЕРКОВНОЇ МІСІЇ ДО СОВЕТІВ

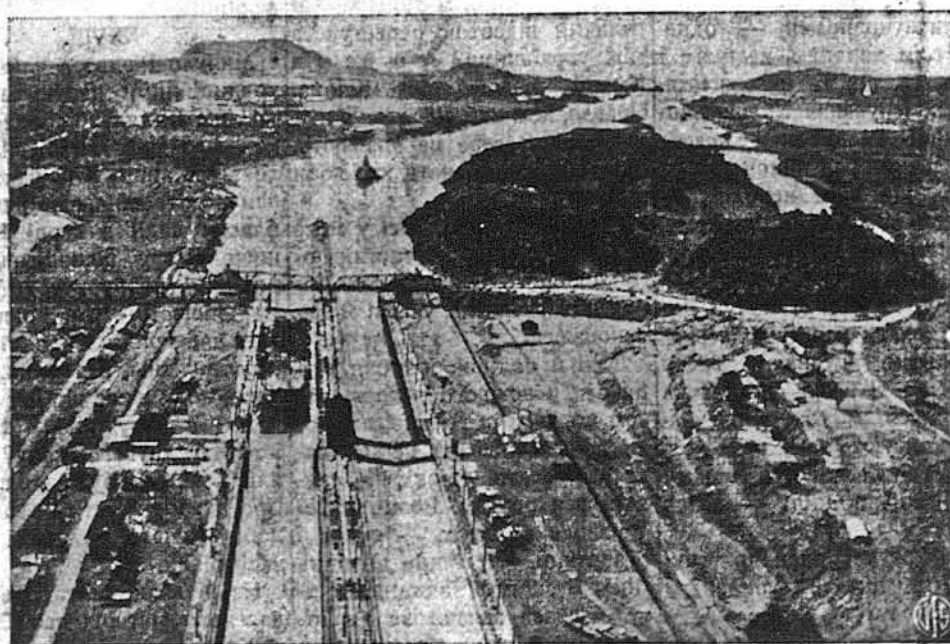
Зогляду на нагло зростаюче погіршення політичних відносин між Америкою і Советами, пастор пресвітерської церкви при П'ятій евеню в Нью-Йорку д-р Джан Содерленд вийшов учасі проповіді в неділю 21 жовтня з пропозицією, щоб провідники церковних організацій в Америці вислали своїх представників до патріарха Російської Православної Церкви в Москві. „Прийшов час на незвичайні події у світі, якщо світ має бути виратований від загибелі“ — твердив д-р Содерленд. „Коли уряди дійшли до застою, чому церкви не малиб піднятися акції?“ — запитує проповідник. Він того погляду, що Совети можуть бути противні всякій свободі, але це не мусить доводити до зудару, бо різні системи можуть існувати побіч себе.

Американський кореспондент про „режим терору“ в Польщі та 80,000 у тюрмах

Нью-Йорк Таймс дістав звіт про відносини в Польщі від свого кореспондента, яким є Гледвін Гил, що перебував у Польщі. Він подає, щоб цей його звіт оголосити в газеті доперва тоді, як він буде поза границями Польщі й в бестені. Він каже, що є дуже тяжко відістатися правді з Польщі, коли її хоче передати навіть і заграничний кореспондент. Вправді тих кореспондентів допускають по ухвалі Потсдамської Конференції, але їх у Польщі урядові кола не люблять і дають їм це на кожному кроці пізнати. Теж обвинувачують їх, що пишуть неправду, підсудуючи їм нераз артикули, яких вони не писали і не вислали. На все те дає Гил докази. Та найважливіше, що пише про відносини. Офіційно кажеться, що в Польщі немає більше як 1,000 в'язнів, а другі джерела говорять про 80,000 і 80,000 в'язнів, а ще інші про сто тисяч. Що їх є багато, видно найкраще по тім, що отворено зненавиджений усім народом гітлерівський концентраційний табір в Освенцімі й він знов функціонує. Гил каже, що арештують без ніяких причин, а тільки на підставі підозріння, що хтось відноситься ворожо до Советам настановленого уряду, чи пробує його критикувати. Введено у Польщі на взір Гестапо інституцію, звану „Джерело“, що слідує у місті за якимсь будинком і тими, що до нього входять чи виходять. Це викликає велику паніку серед населення. По містах кожної ночі стрілянина. Розповідає, як Людовік мали зїзд в Кракові, де промовляв їхній провідник Койдер, що критикував уряд. По зїзді його вхопила поліція, а за три дні знайшли його неживого. Опозиція, каже Гил, є можлива тільки в нелегальній пресі, що її видає підпілля. В армії та поліції провід є в російських руках. Теж має бути повно советського війська в Польщі.

ПАПА ВЗИВАЄ ЖІНОК ГОЛОСУВАТИ І БОРОТИСЬ З ТОТАЛІТАРНИМИ НАХИЛАМИ

Папа Пій XII. промовив до італійського жіноцтва з нагоди, що воно піде перший раз до голосування. Те, що сказав папа, вважають дуже важним і таким, що властиво відноситься до жіноцтва в цілому католицькому світі. Папа підкреслив, що є обов'язком жінки голосувати і брати участь у громадському житті, наскільки дозволяють їй на це обов'язки матері і домашні. Казав, що це є особливо вказане в теперішніх часах, коли виставлені на пробу такі інституції як родина, а навіть ціле людське життя та відносини між людьми. Тут папа згадав за тоталітарні системи і за те, що вони обіцяють, між іншим і жіноцтву, зрівнюючи їх з мужчинами тільки на те, щоб скріпити економічну і мілітарну силу тоталітарної держави. Жінка, що працює нарівні з мужчиною, каже папа, повинна діставати і таку саму платню як мужчина. Теж сказав, що жінка не може розуміти такої політики, яка ькує одну клясу проти другої, бо така політика веде до явної чи скритої цивільної війни. Жінка, каже папа, буде проти такої політики, як і проти всього, що викликає війну.

ОДИН З ДОКАЗІВ, ЩО ВІЙНА ПОКІНЧЕНА. — Перед нами знімка з Панамського Каналу. Бачимо як перепливає через нього один з американських літаконосців з Пасифіку на Атлантичний океан. Це є перша фотографія від часу вибуху війни. В часі війни не вільно було помішувати такі картини.

ГЕН. ДЕ ГОЛ ВИЙШОВ З ФРАНЦУЗЬКИХ ВИБОРІВ ПЕРЕМОЖЦЕМ

Ще нема усіх даних з перших повоєнних виборів, що відбулись у Франції, але з того, що вже проголошено, є очевидним, що програма генерала де Голя дістала піддержку загалу, та що він остане далі при владі. Отже населення заявилося великою більшістю за зміною конституції, що було найважливішою точкою програми де Голя. Далі перейшла теж при голосуванні і друга точка: збільшення сили конституційної Асемблеї. Ця друга точка особливо важна тому, що проти неї повели комуністи велику кампанію, але, як видно, провалились. Комуністи не досягнули теж і чисельно тої сили, яку надіялись досягнути. Горю вийшли соціялісти. Значно зискала при виборах партія Республікен Популер, що є партією католицьких соціялістів. Радикальні соціялісти понесли найбільше втрат. Цікаве, що відомий, популярний політик Еріо зівстав вибраний тільки дуже малою більшістю голосів.

ФРАНЦІЯ ПІДЕ РАЗОМ З БРИТАНІЄЮ

Американські кореспонденти, що є в Франції, вже подають свої здогади, щодо дальшої французької заграничної політики, базуючи їх на висліді перших повоєнних виборів, що саме відбулись. Отже кажуть, що перемога ген. де Голя означає політичну орієнтацію на Британію і тісний союз з нею. Якщоби були перемогли комуністи, то подібне булоб між Францією і Советами. Далі кажеться, що Париж стане надалі осередком демократичного західного блоку в Європі, до якого будуть втягнені в першу чергу Бельгія, Нідерланди та Італія. Франція надіється теж відіграти тепер поважну роль в Європі не тому, що вона велика сила, бож такою не є, а тому, що буде в Європі посередником між двома великими потугами: Советами й Англією.

БРИТАНІЯ ПРОТЕСТУЄ ІЗЗА УГОРЩИНИ

Велика Британія заложила через свого амбасадора в Москві протест перед советським урядом в справі економічної угоди між Советами й Угорщиною. До цього протесту долучились теж і Злучені Держави. Договір дає Советам в Угорщині право участі на 50% у цілому промислі. І то впродовж п'яти років. В Лондоні глядять на цей договір як на дальше змагання Росії запанувати над цілою східно-полудневою Європою теж і економічно.

ВІДЛОЖИЛИ ВИБОРИ

Загарантовані Аліянтами вільні вибори у визволенних ними краях мали виглядати в Угорщині в такий спосіб, що булоб властиво тільки одна ліста, бо таке зарядження вийшло від маршала К. Ворошилова, що є в краю фактичним диктатором. Бритійський уряд заявив, що таких виборів не визнає. Каже, що є це все, що може зробити. Це означає, що не буде формального визнання Угорщини Америкою і Британією, як це було заповіджене. Мабуть те є причиною, що комуністи рішили відложити вибори. Принаймні такі є розмови в Будапешті, столиці Мадярщини, де кажуть, що вибори відбудуться доперва в травні наступного року.

КЛОПІТ З РОСІЄЮ ЧЕРЕЗ АВСТРІЮ

До різних конфліктів, яких тепер повно у відносинах між Злученими Державами й Англією з одного боку і Советами з другого, долучився ще один, що случився в Австрії. Аліянська Контрольна Рада, що має осідок у Берліні й керує цілою аліянською політикою у Німеччині, рішила визнати теперішній провизоричний уряд в Австрії, з д-ром Карлом Реннером на чолі, як постійний і поширити його авторитет на цілу Австрію. Та в тому самому часі Росія поспішила скомунікуватись з урядом Реннера в такий спосіб, що запропонувала йому навізання дипломатичних зв'язків та обмін дипломатичними представниками. На цей поспіх, для якої цілі? — питають в Лондоні й Вашингтоні. Дехто піддає, що ту нову „загадку“ збоку Советів треба розуміти, можливо так, що хто перший визнає, то його представник буде деканом дипломатичного корпусу в тому краю.

ГОТОВА СТАТИ НЕЗАЛЕЖНОЮ

Міжнародні комплікації, які настають в Європі, допомагають Австрії „визволитись“ з свого „брата“, себто відлучитись від Німеччини, з якою її злучив Гітлер, та стати незалежною державою і бути допущеною до членства Організації Об'єднаних Держав. Та найважливіша проблема в Австрії є нині та, щоби дістати харчі та паливо і стати якнайкорше економічно незалежною. Та все це несподівано ускладнилось з цього боку, що американська окупаційна команда, що є в Зальцбургу, доносить, що там переходиться велике число гітлерівських фанатиків з Гаймвер, та з інших військових чи піввійськових нацистських відділів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRYant 9-0582

ЦЕНА	ПЕРИОД	СУБСКРІПЦІЙНІ ТАРИФИ:
На рік	— \$7.00	Один рік — \$7.00
На пів року	— \$3.75	Шість місяців — \$3.75
На три місяці	— \$2.00	Три місяці — \$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИШЛИ, ЖІНКО, НА ЛІК ФАСОЛІ...

Чудесно живеться українському народові під владою Кремля, під „батьком Сталіном“, чи там під „генераліссимусом Сталіном“! От таки діждався український нарід правдивого батька. Такого, якого ще Україна не мала, якого ще український нарід не бачив...

Уже навіть із „визволеної“ Галичини є писемка, зразок яких подаємо нині в нашій газеті, як то цей батько виглядає. Пише брат до брата. Пише такою мовою, що якби її вивчив з ньюйорських большевицьких У. Ш. Військ, або принаймні з „Громадського Голосу“! Комуністична наука, як бачимо, всюди однакова: один стиль, одна мова, одна логіка і — один Сталін. І одна і та сама дяка за „визволення“ — Сталінові.

Таж бачимо, що як хто ще залишився в живих у тій нашій бідній Галичині, то мусить добре вивчити сталінську лінію і знати як говорити чи писати, щоб не попасти на Сибір, чи в ще гіршу біду. Вже йому не згадувати якесь інше сонце — крім Сталіна! Що там якийсь Шевченко. Сталін батько, Сталін сонце!

Ще хочемо зазначити, що нам не першина діставати листи спід Советів з поясненнями брата чи сестри, чи ще там кого, що з того самого села, і ті листи одержує, як треба розуміти те, що в листах. Видно, що не треба вчити наших рідних ніяких шифрів чи інших тайних знаків, на яких наш нарід в краю не визнається. Самі знаходять свій спосіб, як між стрічками переплести правду, надіючись, що в нас такий самий розум, як і у них, і таке саме серце, що відчуває, про що мова та куди вітер веде, чи звідки. Тому в тих листах: Усі ми здорові й щасливі! Тільки бракує того чи другого з рідні, що опинився на Сибірі, в Уралі, чи де там. Так що з того? Хібаж це не одна і та сама „родина“ — не одна батьківщина! І яка різниця між Карпатом і Уралом? І тут гори, і там гори. І тут чудово живеться, і там теж. І тут усі здорові й щасливі, й там теж! Бо чи хто тому винен, що комусь там з якогось села в Буцацькому повіті захотілося фасолі, бо вона йому добра для здоров'я! На Уралі всього повно, чого тільки душа забажає, а як комусь захочеться ще й фасолі, то це його діло. А коли чоловік пише з Уралом до жінки в Галичині, щоби прислала п'ять кілограмів фасолі на лікарство, то це витребеньки, бо хтож лікує фасолею хору людину? Але батько Сталін навіть такому не противний! Добрага, от що.

Сміятись і плакати! Чи не так?

Може знайдуться в Америці юдині діти, що походять таки з повіту, що сусідує з Буцацьким, та що „радикалами“ чи там „соціалістами“ славляться, і будуть казати нам ще й тепер інакше. Вони-ж поспішали витати „визволення“, ще заки дістали вісти з рідного села! Тепер можуть, як хочуть, прочитати чорне на білім, яка є правда. Та сумніваємось, чи це їх зворушить. Хто раз зрадить визвольний шлях, то вже тяжко наново на нього ступити. Тому таких, що малиб відвагу помилку признати, покищо не видно. Та до нашого загалу ось та буцацька „фасоля“, якої просить нещасний засланець з Уралом, промовить цілком певно краще ніж те все, що випливають наші новомодні москвофіли про „щасливу“ і „визволену“ Україну з Мануїльськими і Бондарчуками у її проводі.

За що обвинувачують провідних нацистів?

У четвер 18. жовтня проголошено світові перед Міжнародним Військовим Трибуналом з Берліну і з 4 інших столиць акт обвинувачення проти 24 провідних нацистів. Трибунал складається із представників Чотирьох Потуг, а саме: Роберт Г. Джексон заступає Злучені Держави Америки, Франсоа де Ментон заступає Францію, Гартлі Шовкрос — Англію, а Р. Руденко — Совети.

Обвинуваченими є представники 6 німецьких державних організацій, а саме: міністеріального кабінету, проводу нацистичної партії, нацистичної робітничої організації званої „Шуцштафел“, Гестапо (політичної поліції), команди штурмових відділів і начальників військового генерального штабу.

Як обвинувачені (підсудні) являються такі особи: Герман Вільгельм Герінг, державний маршал і командант повітряних сил; Йоахім Рібентрон, міністер заграничних справ; Рудольф Гес, заступник фірера Адольфа Гітлера; Роберт Лей, провідник робітничого фронту; Вільгельм Кейтель, польовий маршал і начальний командант армії; Альфред Йодль, начальний генерального штабу; Карл Деніц, великий адмірал і командант військової флотії; Еріх Рейдер, великий адмірал і попередній командант флотії; Густав Крупп фон Болен, промисловець; Гельмуд Гортс Грілей Шахт, бувший міністер економіки і президент Державного Банку; Вальтер Функ, бувший начальний пресової пропаганди; Ганс Франк, генеральний губернатор Польщі; Мартін Борман, начальний штурмовиків; Вільгельм Фрік, „протектор“ Чехії й Моравії; Фріц Заукель, генерал „Шуцштафелю“; Альберт Шпер, міністер амуніції; Артур Сейс-Інкварт, дистриктовий провідник для Голандії; Юліус Штрайхер, проти-жидівський агітатор; Ганс Фрішце, пропагандист по радіо і в пресі; Константин фон Нойрат, „протектор“ Чехії й Моравії; Бальдур фон Шірах, начальний Гітлерівської організації молоді.

Акт обвинувачення має 25,000 слів і обіймає злочини проти миру, воєнні злочини і злочини проти людяності.

Точка Перша: Плябування звичайного заговору. Підсудні склали план і розпочали війну для агресії всупереч міжнародним договорам, умовам і запевненням. При виконанні заговору підсудні допустилися воєнних злочинів проти країв і населення, а серед тих злочинів є такі, як систематичне мордування населення, лиха поведінка, депортація населення, щоб його перемістити на невольничих робітників; дальше вбивання й нелюдська поведінка з воєнними п'ляниками, воєнними закладниками; п'лянування прилюдної і приватної власності; свавільне руйнування міст і сіл і знищення невоєнних об'єктів.

Як злочини проти людяності згадані виразно, між іншими, такі: екстермінація, поневолення, депортація цивільного населення на підставі закидів політичних, расових і релігійних. Після того йдуть спеціально згадані злочини, як зломання Верзайського Договору; загартування територій під замітом, що там живуть німці; загартування територій під замітом, що німці потребують їх як „простору, щоби жити“ — „Лебенсraum“; дальше створення теорії про вищість німецького роду, щоб на цій підставі всіма негідними і підступними способами ломити міжнародні засади, поневолювати народи та ломити нечесними способами всякий опір підбитих народів.

Зокрема згаданий в акті обвинувачення німецький антисемітизм як тайна зброя при помочі якої нацистичні провідники зацілювали ненависть і виправдували плян цілковитого винищення 9,600,000 європейських жидів, з котрих підсудні винищили 5,700,000 осіб.

В акті обвинувачення вичисляється подробице загартування сусідніх територій, як Чехословаччини, Австрії, Данцігу, Польщі і співпраця з Італією та Японією в агресивних цілях.

Точка друга: Злочини проти миру. Тут вичислені війни проти продинокних держав і подані дати, коли німці розпочинали наступи на різні краї.

Точка Третя: Воєнні злочини. Тут вичислені засади міжнародних законів, які нацисти поломали вчасі переводження своїх плянів; згадані масові вбивства у Франції, Бельгії і в поодиноких советських республіках, як в Білорусі, Україні, Естонії, Латвії, Литві, Молдавії, Карельо-Фінляндії; а дальше в Греції, Польщі, Югославії й на Балканах. Згадані теж табори смерті в Німеччині, в Советах, як от в Україні в Києві, в Рівні, Дніпропетровському, в Бересті, Одесі, Криму і в Советській Росії, головню коло Ленінграду. Говориться теж про грабїж харчів і життєвих матеріалів для виголодження людей у всіх краях, руйну музеїв, шкіл і загальнокультурних цінностей, а також церков між іншими Києво-Печерської Лаври. Вичислені поруйновані міста й села, германізація країв і заво-

Микола Чубатий.

Теорія в Сан Франсиско та практика в Лондоні

I.

Політика сили.

Пів року тому створено в Сан Франсиско міжнародне тіло з назвою Організація Об'єднаних Держав. Нова організація поставила собі ціль взяти на себе відповідальність за практичне переведення в життя тривалого миру та за наладання всесвітнього порядку поміж державами. Вже в часі наради над чартером нової організації, де брало участь п'ятьдесят держав з табору союзників, проявилася різка опозиція поміж двома таборами, що репрезентували два світогляди. Ішло про це, хто в повноенні світі має бути рішальним чинником: чи тільки великі держави, чи загаль держав?

дження нацистичного режиму в окупованих краях.

Багато місця призначено на обвинувачення нацистів в вимордуванні 11,000 польських офіцерів і заковання їх в Катинським Лісі коло Смоленська. Ця справа була предметом довгого спору, хто саме вимордував тих офіцерів: німці, чи росіяни. Тепер вона буде знов висвітлювана, саме в часі розправи.

Точка Четверта: Злочини проти людяності. Тут вичислені подробице злочини, які згадані вже в Точці Першій, але спеціально обговорені методи винищення жидів і методи вбивання людей в таборах в Бухенвальді та Дахау. Також згадані такі випадки вбивства або мученства, як Дольфуса, Тельмана, Шушніґа і Німелера.

До акту обвинувачення додано для удокументування ще й „додатки“. І так в „Додатку А“ вичислені підсудні з поданням їх життєписів і діяльності; в „Додатку Б“ вичислені точніше організації, в яких імені підсудні були діяльні; в „Додатку С“ вичислені міжнародні закони і договори, яких поломання допустилися підсудні та їх підчинені.

Оприлюднення акту обвинувачення, прилізлося кілька днів тому, що Совети не були готові з точним обвинуваченням за вбивства в Катинським Лісі і за злочини, сповнені нацистами в Україні і Білорусі.

Міжнародний Військовий Трибунал, перед яким підсудні будуть суджені, був створений на підставі умови в Лондоні з дня 8. березня 1945. Тоді теж складено для нього чартер. Підсудні сидять у тюрмі в Нирнбергу і там їм вручено акт обвинувачення. Вони будуть мати правних оборонців. Під час процесу будуть висянені досі це неоприлюднені воєнні і політичні факти.

Великі держави дістали всю владу в так званій Раді Безпеки, зложеної з 11 членів, однак споміж тих одинацять членів рішальними на ділі мало бути п'ять великих держав — Америка, Англія, Совети, Франція та Китай. Кожний із тих п'ять держав застерегли так зване право вета. Це право дає кожний із тих держав велику силу кожну ухвалу Ради Безпеки спинити, якщо один із великої п'ятки з нею незгідний. Іншими словами один голос міг спинити волю 10 інших.

Та ще й між великою п'яткою показалося, що наділі є тільки три великани, бо два інші, Франція та Китай нині не є вже ніякими великими потугами. Фінансово та політично вони залежні від помочи інших великих держав, зокрема Америки.

Другий табір, це табір малих держав. Їм призначено тільки брати участь в так званій Ансамблєї, себто в Загальній Раді Об'єднаних Держав. Самій же Ансамблєї признали наділі невелике значіння, бо Ансамблєя, хоч рїшає більшість голосів, та ніхто там не має права спротиву, тому наділі влада Ансамблєї більше дорядча ніж рішальна. Ансамблєя може свої побажання переказувати Раді Безпеки до виконання, однак там вже рїшає п'ять, згладно тільки трох великанів-держав.

Слід признати, що Америка хотій належить до трьох найбільших великих держав, наділі все радше заступає думку, що більше влади в міжнародному світі треба передати в руки Ансамблєї, себто загального зібрання. Іншими словами Америка була за більшу демократію в світі, ніж за верховодство великих держав.

Коліб не спротив інших великих держав, зокрема не спротив Советської Росії, то Америка булаб найрадше за скасуванням права вета та за віданням опіки над безпекою в повноенні світі в руки демократичної Ансамблєї, себто загальної держав світа членів Об'єднаних Держав, або її вужчої ескзективи.

Найбільше за відсуненням малих держав світа від значіння була Советська Росія. Вона заступала ту думку, що властиво три великі держави повинні взяти на себе відповідальність за цілий повноенний світ, себто завести диктатуру трох великих держав над всякою світовою дріботою; поділитися округами своїх впливів.

Вглибившись у ці політичні стремління в часі наради над чартером Об'єднаних Держав,

можна було запримітити немов дві політичні струї. Одні були за те, що тільки величана та сила держав рїшають в повноенні світі, або рішальною є сила, другі були зате, щоби рішальним у міжнародних відносинах була слухність та право репрезентовані публичною опінією світу на Ансамблєї, себто на загальних зборах всіх держав світа. Перші були за диктатуру в світі, другі за демократію.

Відпекувалися від засад Вилсона.

Саме на цій останній засаді, принайменше на теоретичній міжнародній демократії, опиралася попередня Об'єднаних Держав, передвоєнна Ліга Націй, твір американського президента Вилсона. В Сан Франсиско та якийсь час перед тим Лігу Націй всі проклинали та від неї відпекувалися. Цілий штаб русофільсько наставлених журналістів, також в Америці, прямо всю вину за вибух теперішньої війни скидав на покійного Вилсона та на його твір демократії і умовлення світа через його Лігу Націй. Тепер хотіли дати щось ліпшого, так казали. Не ідеалістичні погляди професора-мрійника про справедливість на світі треба брати за основу для міжнародного порядку, але силу. Тільки сила фізична трох великих держав може загартувати світові тривалий мир та спокій, говорили вони. Про справедливість міжнародну, про право самоозначення народів ці „поступові“ журналісти говорили прямо з кпинами. Навіть в Америці зачалася чиста баххання журналістів за міжнародну диктатуру трох, хочби навіть на руїнах всякого міжнародного права та всякої справедливості на світі. Немає сумніву, що поза плечима таких труб для вироблення публичною опінією в Америці стояли багатирі-капіталісти, для яких свобода народів, всесвітня справедливість були ніщо, а торгівля, бізнес з найбільшим капіталістом світа, Советською Росією, були всім. Ці то журналісти плентали навіть тисячі разів про інтереси простого чоловіка „камон мен“, а наділі не стояли за інтереси простої людини, бо в більшості з простих людей складаються всі народи. Вони стояли за інтереси великих капіталістів, яким треба тривалого миру, збудованого навіть на костях мільонів простих людей, Росією підбитих народів.

Ці махери від публичною опінією в Америці оправдували всяке міжнародне хижацтво Советської Росії, як напад на безборонну Фінляндію, на безборонні та нікому не грізні малі балтійські держави. Ці фабриканти публичною опінією свідомо закривали і нині закривають трагічну боротьбу українського народу за волю. Ці махери від публичною опінією в Америці мовчать нині про скандальне заводження невольничства на світі, про ловлю на людей советських агентами на терені Німеччини, Франції, і так далі.

Вони, як кореспонденти великих щоденників, крутяться по Європі і це все видять, але про це мовчать, бо майбутній великий бізнес зі Советською Росією каже їм мовчати про це, не видіти страждань, не чути стонів мільонів поневолених рабів на очах новочасного советського варварства. Річ природна, що ці майстри від публичною опінією є нині за пануванням на світі сили трох, згладно для декорації п'яток великих держав. Вони, користаючи з права вета, моглиб безкарно робити найбільші беззаконства на світі, які ми вже нині оглядаємо в східній Європі та на терені советських окупаций. Там нищиться церква, переслідується релігія, депортується мільони людей в далекі азійські сторони. Річ природна, що кожна

ОЛЕКСАНДЕР ЛУТОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена
на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

97)

(нажбавляе енад рд)

Міг би завести десятки таких прикладів. Це добре розуміли поважні жиди, такі, як адвокат Беренштам, професор Перетц, брати Гольдсманни й ще багато інших. І всі вони ще за царату працювали в негальних українських національних організаціях, пішли по революції на еміграцію. Професор Перетц знов засуджений большевиками у 1930 році з сорок сімома найвизначнішими українськими діячами Спільки Визволення України. Немає жидів займало високої урядової становища в часах існування Української Республіки 1918—1920 років, кількох було міністрами, дипломатичними

представниками України по інших державах. Західно-українські жиди сформували свій курінь в Українській Галицькій Армії. Тепер пишуть, що українці, український уряд, жидів різали. Це просто глум з українців і українських жидів. В революційному хаосі українців погинуло в десять разів більше, а ніхто проте не винув за те виключно жидів. Оба народи навазем мають історичні гріхи один супроти другого. Завинили особи, а плями на цілій народи кидають. Це, здебільша, мої поняття про український антисемітизм. Я йду далі — коли українців обвинувачують в антисемітизмі,

то й українці малиб моральне право обвинуватити другу сторону в антиукраїнізмі. Лік, по мойому, на всякі антисемітизми, антиукраїнізми — один.

Дати всім народам, великим і малим, те, що їм належить. В часах існування Української Народної Республіки власне український уряд пішов як так далеко, що всім народам України, в тому й жидівському, дав культурно-національну автономію.

— Ну, дякую! Я почув добрий виклад по українськомужидівським питанням. Тепер інакше на ті всякі писаннячка дивитимуся. А тож виписували й виписували таке, начеб оти українці були якимись звірями в людській подобі! — казав суддя.

— Хібаж часописи чи вські політичні писання подавали коли правду? — відказав Безхатний. — Вірвати особи серед українства трапляються, чомуб ні. Однак не в більшій кількості, як серед котрого

будь іншого народу. Скоріше в багатьох меншій пропорції. Ви суддя, певно маєте статистику різних злочинів в Доміні. Чи великий відсоток переступств між українцями? А їх же є в Канаді більше пів мільона.

Правда, великий відсоток з них українцями себе не визнають, та все можна пізнати хто вони з їх назвиць.

— А й справді! Досі у мене не було до такої статистики особливого зацікавлення. Добре, що звернули увагу! Я переконаюся!

Такі й подібні розмови відбувалися кожного вечора, часом по дві-три години, аж поки пані Дорінсайд не нагадала всіх опати. Оповідань слухала вся родина. Розмови вели звичайно двоє, — суддя і Безхатний. Час йшов швидко. Днем Безхатний їздив на пошту, навязав звязки зо знайомими. З дітьми разом часто йшов на сованку до недалекого озера. Набїгавшись, тріпали всі наче голодні вовче-

нята. Пані дорінсайд хвалилася, що ніколи від обїду чи вечері у неї нічого зо страв не залишиться.

XXVIII.

Минуло Рїздво з ялинкою й традиційними дарунками. Все чашіше виглядало сонце з важких оловяних хмар, піднімалося все вище. З кожним тяжнем помітно більшав день. Заблисли надії в серці Безхатного. Шире відношення всієї родини розбурхувало його мрійливість. Що розписуватися над мріями молодого двадцятирічного хлопця, особливо, коли живе він під одним дахом з розумною й гарною істотою другого полу? Кожний і кожна були молодими. Про що міг мріяти молодик — добре знають. Бож самі у свій час мріяли.

На рїздвяні свята приїхав з далекого Онтерія пан Стронґед з дочкою, Безхатному ще незнайомо. Справді, як Дорінсайд Безхатного запевняв — від батька і братів нічим вона

не різнилася. Також простота й вирозумість, ні тіні моднярства. Навіть губи й нігті не малювала, не стриглася. Але найшло й наїхало до судді багато проханих і непроханих гостей-сусідів. От так, повідіти, поздоровити поважного сусїду зо святами, побажати щасливого нового року. Приїхав один міністер саскачеванського уряду.

Безхатний просто не встигав запам'ятати всіх облич і назвиць, з ким його знайомили. Старався бути непомітним. Розмов ні з ким не починав, держався товариства Дорінсайд Молодшого. Та чутка про незвичайного чужинця тижи курсувала поміж сусїдами й сусїдками, викликала людську цікавість.

(Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХО-
ДИТИСЯ ЧАСОПИС
„СВОБОДА“.

Українці в Бельгії організуються

(З статті „Наші завдання“, поміщеної в першому числі часопису „Вісті“).

Не всі українці, замешкалі в Бельгії, брали однаково участь в організації громадського життя. Та не від всіх можна і вимагати цього. „Могли вмістити, да вмістити“. Кожен робить по мірі своїх сил і здібностей. Однак прикро, хвилями, коли наші люди замість помагати тим, що працюють на громадській ниві, кидають їм колоди під ноги. Але так трапляється не лише серед українців і такими явищами не доводиться надто перейматися.

Відколи по останній війні до Бельгії докотилася перша хвиля нової еміграції, повстала потреба допомоги новим збігцям і втілянам. Початки допомогової акції звалилися серед українського громадянства З. Д. П. Америки та Канади. Стара українська еміграція в Бельгії одна з перших відгукнулася на почин наших братів із за океану. З часом прийшло і до заснування „Українського Допомогового Комітету в Бельгії“. Він повстав в початку червня ц. р. у формі „Товариства без корисних цілей“ після приписів бельгійських законів і під їх покровом. (Монітер Бельж з 9. червня 1945 р. під ч. 1253). Вже перед заснуванням Комітету існували поважні зв'язки нашої колонії з Америкою і Канадою. Український Допомоговий Комітет за морем були раді дізнатися про закладення нашого Українського Допомогового Комітету і запросили його до співпраці. Була навіть мова про передачу в розпорядження нашого Комітету певних фондів.

З огляду на обставини всі свідомі українські громадяни беруть участь в діяльності Комітету. І справді, чиж є нині більша пекуча справа, як врятування квіту нашого народу, що опинився на шляхах чужих країн і на вулицях чужих міст? Як і давніше знайшлися між нами працюючі люди, котрі не пожалували труду і взяли на себе тягар допомогової акції, так і тепер до старожилів діяльних емігрантів прилучилися нові сили.

Метою нашого Комітету є несення матеріальної і моральної допомоги всім українцям на вигнанні. Дотепер ця допомога виявилася у розшукуванні наших людей серед транспортів та по таборах, у виведенні їх з місць депортації, у приміщенні їх на працю, здобуванні для них права по-

справа, оперта на брехні та на несправедливості, мусить скорше чи пізніше заломитися і принести ще більшу катастрофу для людства. Наділі не у взнесених засадах міжнародної демократії през. Вилсона лежала хіба передвоєнної Ліги Націй; вона лежала якраз в пануванні сили понад право та справедливості. Ліга Націй тому не сповнила своєї ролі та не спинила вибуху Другої Світової Війни, бо в ній поза кулісами теж панували інтереси сильних, а не право слабих. Не Вилсонівські засади справедливості та міжнародної демократії там рили, тільки по закулісові гра „великанів“ тих часів, Англії, Франції, Італії, які для власних інтересів толерували і напад Італії на Абіссінію, і напад Японії на Маньчжурію. На терені Ліги Націй ми виділи ті самі тіні смерті, що нині ще показуються на міжнародному горизонті. Це ніби формально існуючі ще незалежні держави Литва, Лотва, Естонія та советські сателіти Югославія, Румунія, Болгарія, Польща, Чехія, а наділі це вже державні мерці, жертви советської Росії. Держави, окуповані Советами,

вже незапрошені навіть на ніякі міжнародні зібрання, хоч вони існують. Таке саме було на терені Ліги Націй з Абіссінією. Коли тодішній її скиталець, цісар Гайлі Селассіє, появився над чарівним женецьким озером, щоб взяти участь в засіданні Ліги Націй, якої він був членом, його прямо не допустили до слова, бо цього не бажав собі тогочасний міжнародний хижак, фашистська Італія, один із тогочасних „великанів“.

Отже не ідеї Вилсона схилили, тільки політика сили, стосована тоді, та сама політика сили, що має нині запанувати над світом.

(Докінчення буде).

РОБІТНИЦІ І РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працюю, або хочете змінити що, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями і робітниками в „Свободі“. Зголошувачесь у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій часописі.

ми. Тоді можемо вийти у широкий світ і дотримати кроку американським та канадським землякам. В протинив випадку „доки сонце зійде, роса очі вієть“. Нехай не лишиться ні одного українця в Бельгії поза лавами Комітету і нехай кожний наш член стане дійсним прихильником і читачем „Вістей“.

ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ: РАТУЙТЕ УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ!

В іншій статті часопису „Вісті“ пише К. Мулькевич про ратування української молоді. В статті „За Українську Молодь“ є теж апел і до американських українців. Між іншим читаємо так:

Український Допомоговий Комітет, що зараз являється єдиним організаційним та відвідувальним чинником в Бельгії, має перед собою багато труднощів. До тепер усі грошеві жертви зібрано виключно між своїми людьми. І тут треба признати, що наша заробіткова еміграція, мимо важких обставин життя, зрозуміла наказ часу і відгукнулася на заклик Комітету. Але це крапля води — вокеані. Нам не вільно в жадному випадку затримати природний гін української молоді до науки і до знання. Нам не вільно вбити українську молоду душу, зруйнувати плани нашої молоді та кинути її на заробітковий ринок. Ми з досвіду знаємо, скільки то в минулому пропало безвісно найкращої нашої молоді з причин матеріальних нестач. Нам не вільно похитати українську молодь на свої власні сили.

З огляду на те, Український Допомоговий Комітет в Бельгії в порозумінні зі своїми діяльними членами, звернувся з проханням за поміч до наших заокеанських братів. Кожний із нас сподівався, що українська кров наших там братів закипить, що їхні серця, що вже нераз заступали сильніше на заклик Українського Народу в Європі, тепер теж і негайно прийдуть нам з рятунком. На жаль наші бажання і наші прохання зійшли до пропасти мрій. Ми отримали вістку, що наші заокеанські Брати можуть принести поміч тільки хворим, раненим і сиrotам. Ми не можемо брати це рішення українців ЗДП Америки й Канади за сумнівні. Ми не маємо жадного права домагатися поміч для наших нещасних збігців. На те наші Брати зорганізували в Америці і в Канаді „Допомоговий Комітет“ і певно вони самі знають, як і де і кому прилучити зібрані фонди. Ми звернулися з проханням за поміч на стару українську еміграцію, але ми проїли за нових збігців, за нову українську молодь. За цю молодь, котра має в майбутності взяти на себе ще більшу відповідальність і ще більшу працю у відбудові нашого Завтра. Ми прохали і прохаємо за кращий квіт України.

Хвора? Вона не хвора — наша молодь.

Ранені?

Їхня душа — це велика і болюча рана. Їхня душа знечулена від терпіння, від знущань і від змагань. Загляньте в їхні душі. Мимо старих і нових ран ви побачите, ви відчуєте десь на дні невідлечений і сильний зов — крик до дальшої боротьби, до дальших ран. Це Українська Душа. Це Берестечко, Залізничка, це Мазепа і Полтава, це Богдан і Крути, це Великий Листопад і... кристалізували, різбили душу нашої молоді.

Сироти?

Рішіть Ви заокеанські Брати. Ми певні, що Ваші сини, котрі змагалися за Європу, скажуть Вам багато більше і багато вимовніше. Послухайте їх. Вони Вам скажуть за табо-

ЩО ПИШУТЬ?

ДУЖЕ ДОБРЕ, АЛЕ ПРИШЛИТЬ ТРОХИ ФАСОЛІ...

Один з наших громадських працівників надіслав нам листа, одержаного з рідного села, з Бучаччини, що під Советами. Подамо дещо з цього листа, а при кінці пояснення того, що нам надіслав листа.

„Щиро дякуємо, що пам'ятаєте про нас, бо ще у нас ніхто не одержав листа з Америки вже 6 років. Ваш лист є перший і він справив велику цікавість у селі.

„Тепер подаємо до відома щодо нашої родини... (Тут подано про різних членів рідні. — Ред.).

„Ф... був покликаний в червону армію, нашу рідну, але за три місяці повернувся з Уралю, бо захворів і тепер має неограничений урлоп. Т... покликаний на державну роботу, в ліси на Уралю, і там йому дуже добре. Тільки клімат йому не паявдує і через те хворіє. Дуже підло виглядає, бо їсти має що, доволі й доброго, але не годен... просить жінки, щоб йому вислала пару кіля фасолі, бо він навчений в дома їсти фасолі і був здоровий, то і там буде від неї здоровий.

„Щодо нашого життя, то нам дуже покращало, не так як за панської Польщі, що треба було на панів робити, бо нині кожний робить сам на себе. Наша держава є селянська, робітничка, і опікується кожним добре, бо Великий Маршал Батько Сталін не хоче, щоб комуся ділася кривда в Радянському Союзі. Землі від панів відібрано і пороздавано селянам, кілька хто хоче, а навіть ще „много облогом“ стоїть, то тепер кожний заможний і радісно живе, так як пам'ятає, жили колись такі багаті як К. С., Я. Л. і так далі. Робітники заробляють по 20 і 30 рублів денно, не так, як за фашистської Польщі, що робітник заробляв одного злотого на день. Одним словом — усе добре.

„Село наше дуже зруйноване, бо у нас стояв чотири місяці фронт німецьких катів. Ох визнали ми добра під чоботом німецького ката! То були всі рабівники, вандалі, котрі хотіли жити нашою селянською кров'ю. Нераз не сміла жінка, одна з другою, піти до міста продати яке яйце, а бо трохи масла на податок, бо німаки відберуть задармо, а то ще й арештують. Але дав Бог, що наш Російський Великий Брат розгромив фашистського ката і нас прилучив до себе і так тепер маємо свою Українсько-Радянську Україну, а не як то було перше Мало-польську, або за німаків Дістрікт Галіцієн. Тепер маємо свободу, волю. Жінки наші їдуть собі сміло до міст і продають свої товари по добрих

ри, за голод, за звірські знущання, вони Вам скажуть за слози українських Матерей, вони Вам розкажуть за гнівні, обірваних і бездомних українських дітей, вони... Послухайте їх! А ми тимчасом закриємо щераз нашу стару і заробіткову еміграцію в Бельгії.

До Вас Дорогі Приятелі, до Вас „стара війна“. Хвилинами скажемо собі терпкі й колючі слова, хвилинами весь світ потопили ми в лоджі води, але остаточно ми йдемо вперед і все разом. До Вас ми звертаємося щераз з проханням, до Вас, що в копальнях вугілля витискуєте останню краплю поту чи у фабриках мозолістими руками перетягаєте залізо, до Вас Товариші Бригідок, Яховича і „пацифікації“, конституції і ліквідації: ми сміємо щераз заклидати: „Рятуйте Українську Молодь!“

цінах, літру масла часом і за 120 рублів, тай курку за яких 60 рублів. Тай уже є податок віддати, а не так, як прокляті німаки рабували, що взяли в мене пару коней і продали... „У нас нема так нічого нового, людей много бракує, що впали жертвою війни, але дякувати Богу війна скінчилася і ми тепер живемо спокійно... Помоліться за Мамину душу і прошу о скорий відпис“.

Пояснення цього, що одержав листа:

Це є лист від селянина, але дуже свідомого. Його треба розуміти інакше, як написаний, а властиво противно. Це є ясне, бо, наприклад, пишеться в листі, що тепер кожний живе в селі заможний і радісно, так, як колись жили такі багаті як К. К. і Я. Л. Це просто сміх! Тіж люди були звичайними жабраками, що не мали навіть курки; не мали що продавати, ні грошей, щоб купувати.

Тепер щодо Ф. і Т. Як їх могли брати тепер до армії, коли вони вже мають по більше як 40 років. Це були дуже свідомі й діяльні українці, селяни і за те певно помандрували на Урал. Що Т. вислала на голодову смерть, це теж ясне, божд просить жінки прислати дещо фасолі...

Може Вам у редакції впаде в очі, як будете читати лист, що в ньому згадується аж кілька разів, а потім ще при самій кінці, щоб „молитись за нашу Маму“. Не забувайте, що це пише свідомий селянин-патріот! Це він просить нас усіх тут в Америці молитись за Україну і нещасний український нарід, щоб йому Бог поміг визволитись спід „Великого Російського Брата“.

ПОДУМАЙТЕ ТРОХИ ПРО ГОРЕ НАШОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

Громадянин М. Ф. з Півдубурщини надіслав до редакції листа, що його одержав від свого братанича, що є як біженець в американській зоні в Німеччині. В листі, читаємо, між іншим, таке:

Доношу Вам дорогенький Стрийку, що я, Ваш братанич, знаходжуся тут в Німеччині вже семий рік на тяжкій праці. Вже довгий час минув як нас двоє братів мусіло покинути свою Батьківщину та йти на чужину, щоб далі працювати для Неньки України... Прошу Вас сердечно, чи Ви не допомогли мені, щоб я поїхав до Америки,

ПОШУКУЄМО

344 ЖЕРТВОДАВЦІВ по \$100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ“ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода“, орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенності в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участі в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої цілком є, знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як \$100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи“ на допомогу українським жертвам війни зложили:

156) Товариство Запорозька Січ, 325 відділ У. Н. Союзу в Брукліні, Н. Й. \$ 100.00

Попередньо проголошено 15,550.00

Разом \$15,650.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто доларів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу“, на таку адресу:

СВОБОДА

P. O. BOX 346

JERSEY CITY 2, N. J.

або дістався до Американської Армії. Вам мабуть відомо, як український нарід терпів і терпить від проклятих ворогів, ляхів і червоної Москви, що вивозить наш нарід, а головово молодь, на Сибір, а з Сибіру привозить інші народи на Україну. Ось таку маємо вільність на нашій Україні. Тільки подумати, скільки германці винищили нашого українського народу, молодого квіту. Страшне знущання счиняли германські війська, як уже відступали з України. Та як прийшли большевики, то відтоді червона Москва ще гірше знущається над українським народом... І хто хоче своє життя схоронити і далі працювати для нашого народу, то тільки заграницею. Ми, українці, знаходимося тепер на теренах Германії, Франції, Швейцарії та в інших державах. Все кождий чекає і не знає на що. Кожний хотів би взяти зброю в руки і піти виганяти ворогів з нашої землі, України... Гірке наше життя, усіх молодих українських юнаків. Я так бажав би серцем бачити свою Рідну Родину, батька, неньку, братів, але трудно...

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Відділ 26 Союзу Українок Америки, з Дітроїт, Міш., \$50; А. Г. Біловус з Вен Дайк, Міш., \$5 як постійну місячну жертву.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ“.

WOONSOCKET, R. I. MASQUERADE POLKA DANCE DANCE & COSTUME PRIZES

YOUNG WOMEN'S CLUB — UKRAINIAN ORTHODOX CHURCH SATURDAY, OCTOBER 27, 1945 MECHANIC'S HALL, MAIN ST., WOONSOCKET, R. I. DANCING 7:30 to 11:30. TICKETS: 60¢ (Tax Included)

До Вас, Українці Великого Нью Йорку — це Слово!

Сотні тисяч наших братів і сестер, що не зі своєї вини знайшлися поза межами рідної землі, опинилися тепер у великій небезпеці.

Ім. грозить примусова висилка до Советів, де червона Москва готує їм такі муки й терпіння, що вони воліють відразу загинути на чужині, накладаючи на себе руки, як дати себе замучити советським катам чи бути вивезеним на холодний і далекий Сибір.

Хтож має упітнутись за ними? Хтож має захоронити їх від дальшої примусової висилки там, де їх чекає повільна, мучнича смерть? Хтож має домагатись для них права азілу в якійсь свободній країні?

Ми, американці українського роду! Це наш святий обов'язок те зробити й допомогти їм урятуватись від смерті!

Наш протест проти насильної висилки українських збігців і наші домагання щодо належної їм міжнародної захорони маємо виявити організованою силою. ТОМУ ПРИЙДИМ УСІ НА

МАСОВЕ ВІЧЕ

що відбудеться :

В НЕДІЛЮ, 28. ЖОВТНЯ (OCTOBER 28, 1945)

В ГОДИНИ 2. ПОПОЛУДНІ

В салі COOPER UNION, at 3rd Ave. & 8th St., NEW YORK, N. Y.

На вічу будуть промовляти українські й американські бесідники.

ОБ'ЄДНАНИЙ КОМІТЕТ

Українсько-Американських Організацій міста Нью Йорку.

Праця для жінок і муштин WANT ADS

Classified Department—Bergen 4-0237—Bklyn 9-0552

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Мужчин, 18—40, пост. робота, оверт., 75 ц. на годину, фабрика дерев. виробів. Jewel, 201 Front St., Brooklyn

СТОРОЖА ДОМУ

Приміри робітничі умови
ДОБРА ГОДИННА ПЛАТЯ
Праця на стації літаків
TRANS CONTINENTAL
& WESTERN AIR, Inc.
Hangar 6, La Guardia Field

ПОТРІБНО МУЖЧИН

КУХОННИХ ПОМІЧНИКІВ І ДІШВЕРІВ

Приміри роб. умов. на стації літаків
Модерне урядження, Нагод. на аванс
Голосіться денно 9—12; в суб. рано
TRANS CONTINENTAL
& WESTERN AIR, Inc.
Hangar 6 — La Guardia Field

Портр-Генімен, \$125 місячно і кімн. 37-20 84 Street, Jackson Heights, Long Island, N.Y. 4-9460.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕМБРИДЖ, ПА.

Віче допомоги українським жертвам війни.

За старанням Комітету Допомоги потерпілим від війни відбулося у нашій громаді віче, в неділю 7-го жовтня б. р. Вічем проводив голова Комітету, д. Яків Лисяк, а секретарювали Іван Гось і Т. Гриць.

Предсідник, д. Лисяк, пояснив в короткій промові ціль віча, як також сказав декілька теплих слів про цих наших рідних, що під цю пору знаходяться порозкидані майже по цілій Європі, де терплять голод і холод та переслідування від червоних ворогів. Ті наші брати і сестри чекають від нас допомоги, і ми повинні їм її дати.

Головну промову виголосив д-р В. Галан, голова Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Він переповідав докладно цілу історію Комітету, як він творився, та які мав труднощі добитися повного дозволу незалежної діяльності. Ті всі перешкоди робили нам казав він, не так чужі люди, а більше свої. Один з таких „своїх“ своїх тепер написав до уряду у Вашингтоні листа, що наш Комітет збирає гроші тільки в тій цілі, щоби помагати людям, котрі знаходяться в Німеччині, а ті люди, що там знаходяться, до вороги Аліантів. Ось так дехто „обороняє“ Україну і український нарід...

Тепер, коли Злучений У. А. Д. Комітет дістав дозвіл від уряду на самостійну діяльність нести поміч нашим збігцям, він буде висилати всяку поміч по цілій Європі усім нашим українцям без різниці, якої хто партії, чи релігії, чи він робітник, селянин, чи інтелігент, католик чи православний.

Досі, говорив бесідник, ми вже зібрали поверх \$65,000 і поверх 100 пак одежі. З цього вже вислано 50 пак, а решту будеться по змозі висилати потребуючим. Тепер уже залезить тільки від американських українців, щоби ми могли звідси дати нашим братам таку поміч, як це роблять дру-гі національності.

Другим бесідником був о. Андрій Двораківський, який взивав до жертв нашим рідним, а також представив присутним резолюцію, яку ми повинні висилати до нашого уряду і просити його, щоби силою не висилали наших лю-

дей до Советського Союзу. Це прохання відчитав в англійській мові секр. Іван Гось мол. Це прийнято одностайно. Збірка принесла \$172.

По збірці були запити. Питали, чи Комітет веде які переговори з урядом Радянської України? Д-р Галан відповів, що так, що переписуються і мають листи від них.

Другий запит був, чи Комітет може зужити дещо зі своїх фондів на висвітлювання української справи видавництвами, чи іншим способом.

Відповідь: Ні. Наш Комітет не є політичний і гроші, які він збирає, призначені тільки на допомогу потребуючим воєнним збігцям. З кожного цента ми мусимо здавати звіт до уряду в Вашингтоні — відповів д-р Галан.

Третій запит: Чому Організація Українських Робітничий Союз не є заступлена в Злученні Укр. Амер. Допомоговм Комітеті?

Відповідь: З цим питанням найкраще звернутись до Головного Уряду Укр. Роб. Союзу. Ми, казав д-р Галан писали до них чотири листи, але уряд У. Р. Союзу не дав відповіді ані на один.

На тім віче закінчено. На прикінці варту згадати, що наш Комітет Допомоги потерпілим від війни при українських прав. церкві до цього часу з цю збіркою зібрив поверх \$725, але на тім не кінчить, тільки буде далі збирати.

Тех згадаємо, що в Ембридж Дейлі Ситизен була згадка за віче та за резолюцію. Жертвували по \$10: Іван Мо-настирський, Гнат Бірців, Михайло Цимбринський; по \$5: о. Андрей Двораківський, Андрей Хиста, Лесьо Зазвирський, Іван Гарбінський, Василь Белей, Михайло Венжовський, Олекса Ревть, Василь Моноастирський, Павло Халупяк, Мирослав Халупяк, Антін Кармазин; Николай Жук, Теодор Гриць, Юліан Моноастирський, Василь Качур, Анна Бірців, Михайло Скрабут, Яків Лисяк, Мартин Белей, Василь Лех, Николай Лешан, Іван Мельник; Юсиф Литвин \$3; по \$2: Теодор Гебет, Анастасія Скрабут, Антін Шафран, Анастасія Біжик, Павліна Гомзак, Іван Сухий, Іван Бобак, Катерина Макар; по \$1: Василь Кміть, Андрей Кметик, Семен Дністрян, Марія Радванська, Стефан Венячик, Михайло Липецький, Іван Мидяновський, Параскевія О-

НАМАГАЄ СЕБЕ ВИПРАВДАТИ. — Це Антон Достлер, засуджений на смерть американським воєнним судом за те, що як нацистський генерал приказав розстріляти без переслухання 15 американських вояків, що їх вислав Офіс оф Стратіджік Сервісес для саботажної роботи в Італії, на тилах німецької армії. Достлер виправдував себе приказом вищої військової влади.

Чи тварина їсть багато?

Людей, що за багато їдять називаємо не раз дуже негарним словом, „свинями“ або „жерунами“. „Жерунами“, в різних мовах називають тех зо-сім несправедливо тварини, які розмірно до своєї величини зовсім не їдять більше як люди, хоч може вибір їх страв не такий обдуманий як наш. Не всі тварини — однакові щодо цього між ними є такі самі різниці, як між людьми. Людина має якнайширшу скалю, починаючи від того, що кухарі великих століщ приду-мують для своєї „сметанкової“ клієнтелі аж до всяких людодів, які з такою самою погордою дивляться на цивілізовану, засмакувавши людського мяса — найрізніше аристократи-чного між мясом тварин.

Аматори конини.

Починаючи від короля звірів — лева, не один вірить у те, що лев їдає щоденно коня. Левові як і тигрові вистачає від 4—6 кіло кінського мяса

денно. Коли зважити, що вони раз на тиждень можуть нормально постити, то вони не їдять більше за нас. Пуми, ягуари, леопарди відповідають до своєї величини потребують від 2—3 кіло денно. У звірниках їх годують кониною, хоч вони не нехують і ніжнішим мясом. З великих котятих хижаків тільки сніжний та ловецький леопард середньої Азії потребують, як дрібна порода котів ніжнішого мяса від конини: кріликів, кіз, дробини. Рись має ще ніжніше піднебіння. Від самої конини вони хворіють на нежит кишок.

Куди легше годувати таких хижаків, як лиса, шакала, медведя, борсука, куну, що їдять усе, але люблять зміну: сире та варене мясо, яйця, рибу, овочі, овочі, капусту, хліб. Північні медведі люблять рибу. Величезну кількість поживи потребує „морський лев“ (морж) — від 8—10 кіло риби.

Сіно та зеленна.

Головна страва слона — сіно; денно 50 кіло, а до цього ще капуста, хліба, усякої всячини 20 кіло. Всякі дикі кози, вівці, серни, антилопи, жирафи, що задовольняються зеленою люблять добирати собі городовину, жолуди, дику овочі. Лосі та рени, коли не мають відповідної кількості зеленої легко худіють. Найкраще тра-

вить гіпопотам, що важить удвоє і втрое тільки, що кінь, а їсть небагато більше від нього: десять кіло сіна і стільки „додатків“ у роді грису та городини; він не має багато руху і все, що їдає перероблює на сало.

Вередуні і ніжні шулки.

Малпи — вередливі. Їх шулок ніжний, і не всі мають однаковий смак. У цьому вони вже подібні до нас. Зате вони здебільша вегетаріанці, люблять овочі то такі як банани, яблука, яйця, білий хліб, усякі горіхи і біленький липовий чай або ячмінну каву. З менших пород мал є аматори малих птахів, наче великі пани — люблять болотних птахів. Соло-до ці їм під смак.

Великих птахів-хижаків най-легше заспокоїти; орли, супи, шулки їдять конину, але час до часу потребують здохлих барана, чи теляти. Менші з них їдять радю голубів, кріликів, шурів і мишей. Пелікани та пінгвіни мають смак тюленів (фок) — на риби. Такі як качки або гуси мають „широку“ скалю апетиту. Коли йде про таку „дітвру“ як папури або канарки то з ними треба поводитись, як з немовлятами. Колібри годують у звірниках мучкою Нестля, крапками меду і малесенькими мушками.

КОЖНИЙ СВИДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

- Петро Мерчук: У НІЧ СВЯТОГО МИКОЛАЯ. Сценічна картина в 1 дії, 11 осіб; двоє старших і 9 дітей. 20 ц.
- Юра Шкрумеляк: ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЕМІ, Вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого Вертепу „Божі Пастушки“. 17 осіб. Ціна 20 ц.
- Роман Леонтович: СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКА НІЧ. Сценічна картина в двох відслонах, 10 осіб. Ціна 15 ц.
- ТРИ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКІ ВИСТАВИ: 1) Богдан Заклинський: Св. Миколай межи школярами, в одній дії, 11 осіб і школярі та школярки. 2) Роман Леонтович: Свято-Миколаївська ніч, в двох діях, 10 осіб. 3) Петро Мерчук: Поніч Св. Миколая, в двох діях, 6 осіб. Ціна 35 ц.
- ДИТЯНІ СЦЕНІЧНІ КАРТИНИ НА СВ. МИКОЛАЯ
- Ф. Коковський: В НІЧ ПІД СВ. МИКОЛАЯ, в 1 дії, 6 осіб 10 ц.
- А. Лотоцький: В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ, 3 картини, 18 осіб 25 ц.
- М. Шугаєвський: РІЗДВІВНА КАЗКА, дві картини, з партитур. 20 ц.
- І. Габрусевич: УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП, з партитурою, 6 осіб і пастушки 15 ц.
- Я. Вільшенко: З КОЛЯДОЮ. Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт 15 ц.
- І. Блаженевич: ВЕРТЕП, різдвяна картина, 13 осіб 20 ц.
- А. Полявський: ВЕРП СВ. МИКОЛАЯ, одна дія, 9 осіб 10 ц.
- М. Курцеба: СВЯТА ГОСТИНА, дві відслони, 13 осіб 20 ц.
- Окрема партитура 40 ц.
- Р. Заводний: НА ДВОРІ ЦАРЯ ГОРОХА. Драматизована казка-права в двох відслонах з прологом і епілогом, 6 осіб і гурт 20 ц.

Замовлення з належитістю слати до:

“SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

МИЛІ

Кілька миль це може значити лиш кілька хвилю; хочби хтось мешкав подальше, він може мати нашу услугу швидко і успішно, якщо такої услуги потребує.

Ті, що бажають Євасякової obsługi, знаної від 30 років як цікавитої й обдуманой, можуть до нас навідуватися безпечно, не зважаючи на віддаль.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

КОШИКОВІ

КАЛЕНДАРІ

НА 1946 РІК

У гарних кольорах.
ХРИСТОС НА ГОРІ ОЛИВНІЙ
МАТІР БОЖА
РІЗДВО ХРИСТОВЕ
ЗИМОВИЙ ВИД
ОСІНЬ НА ФАРМІ

Календаріом друковане українською мовою.
Свята означені чітким червоним друком.

Ціна 50 ц. один.

Належитість треба посилати разом з замовленням:

“SVOBODA”
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.

BUT THE MISSILES HAD SMALL EFFECT ON TANTOR'S THICK HIDE.

Дикуни кидали списами на слона. Вони надіялися позбутися слона і тоді напасти на Тарзана. Але стрільна мало що шкодили Тарзанові, бо його шкіра була тверда.

Наступ звірини загнав деяких напасників у bagno.

Та був між ними один, що обійшов кругом і рішився вбити Тарзана ножем.

тих „область“, які потворили Совети, особливо, коли мова про якесь село, бо щодо міст, то вже можна легше визнати. Коли хто не знає, в якій саме області знаходиться його село, так хай означить по давньому повіт, то вже там почта скорше пізнає, куди лист призначений. Отже адресуйте, як не знаєте інакше, по давньому, згадуючи повіт, як не знаєте області. Пишіть по українськи. На куверті нагорі пишуть латинськими буквами: U. S. S. R. — Еуропа. А побіч того: Західна Україна, по українськи.

ДАРОМ

ВИШЛЕМО КОЖНОМУ ЗРАЗОК (SAMPLE)

КАРПАТСЬКОГО ЧАЮ

з найліпшого гірського злля, на недомаганні жолуддя, печіники і широк. Велика пачка коштує 50ц.

● ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ, природне средство, приполюють тим, що терплять на впертий кашель, блан горла і залузу. Пачка коштує 50ц.

● ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГИ. Дуже помічне. Як його уживати, надруковано на баксі Велика пачка 50ц.

● МІШАНІ КОРИННЯ, на нестрашність, брак апетиту, корчі. Добре також на запахи до горілки Пачка 50ц.

Маємо всякі лічничі злля, ластя, цвіт, кору, ягоди, моринна ладла, живицю і т. д.

Замовлення посилайте на адресу

UKRAINIAN BAZAAR

170 E. 4th St., New York, N. Y.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

801 SPRINGFIELD AVENUE,

corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ШАДІТЬ дещо з вашого забезпечення.

Ми уладжуємо прекрасний ЦІЛІЙ ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині клієнта:

KAIN MORTUARIES, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

E. H. VREELAND, Mgr.

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone BIgelow 3-6762

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так низькій як \$150

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th St., NEW YORK CITY.

Rignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtrose 5-5577